

**Byla C-321/19**

**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį**

**Gavimo data:**

2019 m. balandžio 18 d.

**Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas:**

*Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen*  
(Vokietija)

**Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:**

2019 m. kovo 28 d.

**Pareiškėjos:**

BY

CZ

**Atsakovė:**

Vokietijos Federacinė Respublika

**Pagrindinės bylos dalykas**

Direktyva 1999/62 – 7 straipsnio 9 dalis – Tiesioginis veikimas – Sunkiasvorių krovinių transporto priemonių apmokestinimas už naudojimąsi tam tikra infrastruktūra – Svertinės vidutinės rinkliavos – Tik infrastruktūros kaštų susigrąžinimo principas – Draudimas viršyti kaštus – Infrastruktūros tinklo eksploatavimo, techninės priežiūros ir plėtros kaštai – Kelių policijos išlaidos – Žemės įsigijimui taikomos palūkanos – Iki 3,8 % viršyti kaštai – Iki 6 % viršyti kaštai – Pasekmės – Vėlesnis kaštų apskaičiavimas – Apskaičiavimo pagrindas pasibaigus apskaičiavimo laikotarpiui

**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas**

Sąjungos teisės išaiškinimas, SESV 267 straipsnis

## Prejudiciniai klausimai

1. Ar pavienis rinkliavos mokėtojas nacionaliniuose teismuose gali remtis būtinybe laikytis reikalavimų dėl rinkliavos apskaičiavimo pagal Direktyvos 1999/62/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2006/38/EB, 7 straipsnio 9 dalį, 7a straipsnio 1 ir 2 dalis (nepriklausomai nuo ten nurodytų taisyklių pagal 7a straipsnio 3 dalį, atsižvelgiant į III priedą), jei valstybė narė, įstatymu nustatydamą rinkliavas, nesilaikė visų šių reikalavimų arba juos neteisingai įgyvendino rinkliavos mokėtojo atžvilgiu?
2. Jei į 1 klausimą būtų atsakyta teigiamai:
  - a) Ar prie infrastruktūros tinklo eksploatacijos kaštų, apibrėžiamų Direktyvos 1999/62/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2006/38/EB, 7 straipsnio 9 dalies antrame sakinyje, galima priskirti ir kelių policijos išlaidas?
  - b) Ar infrastruktūros kaštus, kurie gali būti įtraukti į svertinę vidutinę rinkliavą, viršijus
    - aa) iki 3,8 %, ypač tuomet, kai atsižvelgiama į kaštus, į kuriuos iš principo negalima atsižvelgti,
    - bb) iki 6 %,nesilaikoma draudimo viršyti kaštus pagal Direktyvos 1999/62/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2006/38/EB, 7 straipsnio 9 dalį, todėl nacionalinė teisė šiuo atžvilgiu netaikytina?
3. Jei į 2 klausimo b dalį būtų atsakyta teigiamai:
  - a) Ar 2000 m. rugsėjo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimas C-205/98 (138 punktas) aiškintinas taip, kad labai viršijus kaštus jų nebegalima koreguoti vėliau teismo proceso metu pateikiant kaštų apskaičiavimą, kuriuo turi būti įrodyta, kad nustatytas rinkliavos tarifas vis dėlto faktiškai neviršija kaštų, į kuriuos galima atsižvelgti?
  - b) Jei į 3 klausimo a dalį būtų atsakyta neigiamai:

Ar vėliau apskaičiuojant kaštus, kai apskaičiavimo laikotarpis yra pasibaigęs, reikia remtis visais faktiniais kaštais ir faktinėmis pajamomis iš rinkliavos, o ne atitinkamomis pirminėmis apskaičiavimo prognozėmis?

## Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

1999 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/62/EB dėl sunkiasvorių krovinių transporto priemonių apmokestinimo už naudojimąsi tam

tikra infrastruktūra (OL L 187, 1999, p. 42; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 4 t., p. 372)

2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/38/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 1999/62/EB dėl sunkiasvorių krovinių transporto priemonių apmokestinimo už naudojimąsi tam tikra infrastruktūra (OL L 157, 2006, p. 8)

1993 m. spalio 25 d. Tarybos direktyva 93/89/EEB dėl mokesčių už tam tikras transporto priemones, naudojamas prekėms gabenti keliais, ir rinkliavų bei naudotojo mokesčių už naudojimąsi tam tikromis infrastruktūromis taikymo valstybėse narėse (OL L 279, 1993, p. 32)

### **Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos**

2011 m. liepos 12 d. *Bundesfernstraßenmautgesetz* (Įstatymas dėl rinkliavų rinkimo federaliniuose keliuose; *BFStrMG*) (BGBl. I p. 1378), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. gruodžio 4 d. įstatymo 1 straipsniu (BGBl. I p. 2251), pirmiausia 4 straipsnio 2 dalies pirmas sakiny, 14 straipsnio 3 dalis, 4 priedas

2013 m. rugpjūčio 7 d. *Bundesgebührengesetz* (Federalinis rinkliavų įstatymas; *BGebG*) (BGBl. I p. 3154), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. kovo 10 d. įstatymo 1 straipsniu (BGBl. I p. 417), pirmiausia 21 straipsnio 1 dalies antra pastraipa

2003 m. birželio 24 d. *Mauthöheverordnung* (Nutarimas dėl kelių rinkliavos dydžio; *MautHV*) (BGBl. I p. 1001), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2010 m. gruodžio 8 d. Nutarimu (BGBl. I p. 1848), pirmiausia 1 straipsnis

2002 m. balandžio 5 d. *Autobahnmautgesetz* (Įstatymas dėl rinkliavų rinkimo automagistralėse; *ABMG*), iš dalies pakeistas 2004 m. gruodžio 2 d. (BGBl. I p. 3122), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. gegužės 29 d. įstatymu (BGBl. I p. 1170).

### **Bylos aplinkybių ir proceso santrauka**

- 1 Pareiškėjos, kurios anksčiau turėjo transporto bendrovę, kurios registruota buveinė buvo Lenkijoje, reikalauja grąžinti rinkliavą, kurią jos sumokėjo nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2011 m. liepos 18 d. už naudojimąsi Vokietijos greitkeliais.
- 2 *Verwaltungsgericht Köln* (Kelno administracinis teismas) atmetė jų skundą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti sprendimą dėl pateikto apeliacinio skundo.

### **Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai**

- 3 Pareiškėjos tvirtina, kad apskaičiuojant taikomą rinkliavos tarifą pažeidžiant Sąjungos teisę buvo nustatyti per dideli kaštai.
- 4 Vokietijos Federacinė Respublika su tuo nesutinka. Pirmiausia ji mano, kad kelių policijos veikla yra skirta eismo organizavimui užtikrinti, todėl atitinkamas išlaidas galima priskirti prie infrastruktūros tinklo eksploatacijos kaštų.

### **Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas**

#### ***Dėl 1 klausimo***

- 5 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, pareiškėjos gali remtis Direktyvos 1999/62, iš dalies pakeistos Direktyva 2006/38 (toliau – Direktyva 1999/62), 7 straipsnio 9 dalyje ir 7a straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtintu draudimu viršyti kaštus. Šiuo atžvilgiu Direktyva 1999/62 yra tiesiogiai taikoma.
- 6 Joje pateikti išsamūs reikalavimai dėl su rinkliavomis susijusių kaštų (7a straipsnio 1 dalies pirmas sakinyje kartu su 7 straipsnio 9 dalimi, sąvokų apibrėžtimis 2 straipsnyje ir III priede) ir dėl rinkliava apmokestinamo kelių tinklo (7 straipsnio 1 dalis, sąvokų apibrėžtis 2 straipsnyje). Šioje byloje jos III priedas nėra tiesiogiai taikomas. Tačiau sąvokų požiūriu juo galima remtis ta prasme, kad juo leidžiami kaštai laikytini kaštais pagal Direktyvos 7 straipsnio 9 dalį.
- 7 Šie išsamūs reikalavimai praktiniu požiūriu veikia tik tuomet, jei jie (nepaisant likusios galimybės pasirinkti apskaičiavimo metodą) yra taikytini tiesiogiai ir gali būti nagrinėjami teisminiu keliu.
- 8 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas daro prielaidą, kad ligšiolinė Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl ankstesnės redakcijos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies (2004 m. vasario 5 d. Sprendimas *Rieser Internationale Transporte*, C-157/02, EU:C:2004:76, 40 punktas ir paskesni punktai) yra pasenusi.

#### ***Dėl 2 klausimo***

- 9 Apskaičiuojant taikomą rinkliavos tarifą prie infrastruktūros tinklo eksploatacijos kaštų pagal Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies antrą sakinį, be kita ko, buvo priskirtos kelių policijos išlaidos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, į tokias išlaidas apskritai nereikėjo atsižvelgti, bent jau ne į visas.
- 10 Infrastruktūros tinklo eksploatacijos kaštai pagal Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies antrą sakinį priskiriami prie „infrastruktūros kaštų“ (Direktyvos 7 straipsnio 9 dalies pirmas sakinyje). Tačiau kelių policijos veikla nėra skirta tam, kad būtų užtikrinamas infrastruktūros veiksmingumas. Kelių policija kontroliuoja,

kad būtų laikomasi kelių eismo taisyklių ir reaguoja į galimų pažeidimų padarinius. Tai neturi nieko bendro su pačia infrastruktūra ir jos veiksmingumu.

- 11 Šios teisės normos atsiradimo istorija taip pat patvirtina, kad kelių policijos išlaidos nėra laikytinos infrastruktūros kaštais. Išlaidos už „policiją ir eismo įvykius“ teisės normos kūrimo procese buvo atskirai nagrinėjamos kaip „išoriniai kaštai“ ir (arba) „eismo įvykių išlaidos“. Akivaizdžiai atmesta galimybė į jas atsižvelgti.
- 12 Šiaip ar taip, apskaičiuojant taikomą rinkliavos tarifą buvo nustatytos aiškiai per didelės kelių policijos išlaidos. Akivaizdžiai buvo atsižvelgta ne tik į išlaidas už eismo priežiūrą, bet ir į išlaidas už kovą su nusikaltimais. Kadangi neaišku, iš ko konkrečiai susidaro priskirtinos išlaidos, šiuo atveju galima kalbėti apie labai ir akivaizdžiai klaidingą požiūrį.
- 13 Taikomas rinkliavos tarifas pasižymi ir kitu apskaičiavimo trūkumu. Žemės įsigijimui taikomos palūkanos turėjo būti apskaičiuotos remiantis įsigijimo išlaidomis (atsakinga institucija: valdymo institucija), o ne remiantis 2002 m. apskaičiuota dabartine verte (atsakinga institucija: iš dalies privati ir (arba) valstybinė įmonė, kuriai pavesta atlikti komercinį planavimą ir atsiskaitymą). Kadangi apskaičiavimu siekiama tik išlaikyti balansą, žemės sklypų kainos gali būti nederinamos pagal dabartinę vertę. Kitu atveju būtų gaunamos lėšos atstatomajai vertei užtikrinti, nors tų žemės sklypų atpirkti nereikia.
- 14 Dėl šių apskaičiavimo trūkumų taikomas rinkliavos tarifas yra 6 % per didelis, vien todėl, kad prie jo priskiriamos kelių policijos išlaidos sudaro 3,8 %.
- 15 Kyla klausimas, ar šitaip viršijus tarifą nėra pažeidžiamas draudimas viršyti kaštus pagal Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalį.
- 16 Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl ankstesnės redakcijos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies išaiškinimo, draudimas viršyti kaštus pažeidžiamas tuomet, kai renkama rinkliava viršija kaštus daugiau kaip 150 % (2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimas *Komisija / Austrija*, C-205/98, EU:C:2000:493, 135 punktas). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, tokia nuostata taikytina ir naujai teisės akto redakcijai.
- 17 Iki šiol Teisingumo Teismas nesprenė klausimo, ar ir mažiau viršijus kaštus darytina prielaida, kad nesilaikoma atitinkamo draudimo viršyti išlaidas.
- 18 Iš 7 straipsnio 9 dalies pirmo sakinio teksto, kuriame kalbama apie tai, kad rinkliavos grindžiamos „tik“ infrastruktūros kaštų susigrąžinimo principu, galima spręsti, kad pakanka mažesnio viršijimo. Infrastruktūros kaštų ir rinkliavos sąsajos „išskirtinumas“ susvyruoja jau tuomet, kai net nežymiai atsižvelgiama į kaštus, kurie iš esmės nėra taikytini arba yra neteisingai apskaičiuoti.

- 19 Be to, gali kilti abejonių dėl draudimo viršyti kaštus ir principo, pagal kurį infrastruktūros kaštus dengia jos naudotojai, veiksmingumo (žr. Direktyvos 2006/38/EB 2 konstatuojamąją dalį).
- 20 Be to, reikia atsižvelgti į tai, kad valstybės narės turi didelę veiksmų laisvę rinkdamosi kaštų apskaičiavimo metodą (žr. 2004 m. vasario 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Rieser Internationale Transporte*, C-157/02, EU:C:2004:76, 40 punktą). Tačiau jau vien dėl šios priežasties, remiantis pasirinktu metodu tai pačiai infrastruktūrai galima taikyti skirtingo dydžio rinkliavos tarifus. Jei dar atsižvelgiama į atitinkamą galimybę viršyti taip apskaičiuotus tarifus, gali kilti abejonių dėl direktyvos derinančio poveikio ir ja siekiamos apmokestinamų vežėjų apsaugos (žr. Direktyvos 2006/38 1 konstatuojamąją dalį).
- 21 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, bet kuriuo atveju, neatsižvelgiant į viršijimo dydį, draudimas viršyti kaštus pažeidžiamas tuomet, kai apskaičiuojami kaštai, kurie nėra laikytini infrastruktūros kaštais, jei kaštų apskaičiavimas pagrįstas klaidingomis faktinėmis prielaidomis, jei apskaičiavimas yra nelogiškas arba jei kaštai apskaičiuojami dvigubai. Šioje byloje tokiems kaštams priskiriamos kelių policijos išlaidos ir žemės įsigijimui taikomos palūkanos.
- 22 Prielaidai, kad draudimas viršyti išlaidas yra pažeistas truputį viršijus kaštus, galėtų prieštarauti 7 straipsnio 9 dalies antro sakinio tekstas, pagal kurį svertinės vidutinės rinkliavos „siejamos“ su konkrečiais kaštais. Generalinis advokatas savo išvadoje byloje *Rieser Internationale Transporte* (C-157/02, EU:C:2003:438) darė prielaidą, kad tokia „sąsaja“ nėra prilyginama griežtam laikymuisi.
- 23 Remiantis Vokietijos teise, pagal kurią, padarius apskaičiavimo klaidą (priešingai nei Sąjungos teisėje) visada panaikinamas visas mokesčio tarifas, nustatant draudimus viršyti kaštus priklausomai nuo teisės srities toleruojamas viršijimas nuo 3 % iki 12 %. Šitaip atsižvelgiama į aplinkybę, kad apskaičiuojant mokesčius kalbama apie prognozuojamą sprendimą, kuriam būdinga tam tikra paklaida. Atitinkamai tokia paklaida nėra taikoma labai ir akivaizdžiai klaidingai išankstinei išlaidų šamatai.

### ***Dėl 3 klausimo***

- 24 Vokietijos jurisprudencija dėl nacionalinės teisės iš principo daro prielaidą, kad mokesčių tarifas negali būti per didelis tik galutinio rezultato atžvilgiu. Jis gali būti pakoreguotas vėliau teismo proceso metu pateiktu kaštų apskaičiavimu, jei nėra remiamasi labai ir akivaizdžiai klaidinga išankstine išlaidų šamata. Tačiau jei apskaičiavimo laikotarpis (kaip šioje byloje) jau baigėsi, turi būti pateikta faktinėmis išlaidomis ir faktinėmis pajamomis iš mokesčių pagrįsta ataskaita, kuriai naudojamas tas pats metodas kaip atliekant apskaičiavimą. Tokiu atveju galima koreguoti tik tokias klaidas, kurios susijusios su šamatomis, kurių dydį galima nustatyti atitinkamų apskaičiavimo metų pabaigoje.

- 25 Tokios papildomos ataskaitos Vokietijos Federacinė Respublika iki šiol neteikė. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas negali atmesti galimybės, kad tolesniame teismo procese dar gali būti pateikta tokia papildoma ataskaita. Tačiau iš 2000 m. rugsėjo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija / Austrija* (C-205/98, EU:C:2000:493, 138 punktas) jis negali aiškiai suprasti, ar tokia papildoma ataskaita yra reikšminga Sąjungos teisės požiūriu ir kaip, esant reikalui, ji turėtų būti teikiama. Teisingumo Teismas nurodė, kad rinkliavos padidinimas iš principo negali būti pateisinamas vėliau atliktu apskaičiavimu. Tačiau neaišku, ar šiuo atveju šis argumentas gali būti laikomas tinkamu motyvu.

DARBINIS VERTINIMAS